

הלכות ספה סימן תרמ

ביאורים ומוספים

הררי קודש על מקראי קודש (סוכות ח"א סי' לה הע' 4).

[משנ"ב ס"ק נו]

אם לא בכפיפת גופו וְאִיכָרְיוֹ²⁷.

[משנ"ב ס"ק נט]

וְכָל אֲנִינֵי הַדְּעַת מְצַטְעָרִין בְּהֵהָרֵם²⁸.

25) וכן לענין אדם זקן שיש לו דברים המצטערים אותו מחמת גילו, כתב הא"א (בוטשאטש, שם) שמשערים את הצער לפי בני גילו האם גם מצטערים כמותו.

ובענין האופן לשער את הצער בו נפטר אדם מלשבת בסוכה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרלט ס"ק לג).

[משנ"ב ס"ק לא]

כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה²⁶ וכו', או אָפְלוּ בַיּוֹם-טוֹב²⁷ וכו', או עַל-יְדֵי יְשָׁרָא לְבָיִם-טוֹב שְׁנֵי²⁸.

26) אמנם, לגבי הליכה לסוכת חבירו כשאינו בסוכתו נר ויש לו צער לאכול בסוכת חבירו, כתב לעיל (ס"ק כב) שפטור, אף על פי שמבואר שם [בשם החיי אדם] שיש בידו אפשרות ליישב את דעתו ולקיים את המצוה שם בשמחה.

27) ובלייל יו"ט, כתב לעיל (סי' עא ס"ק יא) שאין לו דין אונן, מפני שאין דרך לקבור בלייל [בזמננו], ואינו כימות החול, שבהם יש דין אנינות בלייל.

28) אמנם, לעיל (סי' עא ס"ק יא וסי' תקמח ס"ק כ) כתב שאף אם אין בדעתו לקבור ביום טוב שני, מ"מ דינו כאונן, כל שיש בידו אפשרות לקבור ביום זה.

[שעה"צ ס"ק מז]

וּבְקִסָּה יַעֲבֹר בְּקִיָּם וְעֵשָׂה כְּשִׂיאָכֵל חוּץ לְסֶפֶד²⁹.

29) אמנם, לענין אכילה בלא ברכה ראשונה, כתב במשנ"ב לעיל (סי' עא ס"ק ד) שאותן אוכל בלא ברכה, אף שהוא אוכל בקום ועשה [וראה מה שכתבנו שם], אכן, יש לומר שאכילה בלא ברכה אינה מעשה שאסור בעצמותו, אלא רק שחסרה לו את הברכה שלפניה, כמבואר במרומי שדה (ברכות לה, א) ובשרית מנחת שלמה (קמא סי' יח אות ט), מה שאין כן אכילה מחוץ לסוכה, שנחשבת מעשה איסור [ראה משנ"ב לעיל (ס"ק ה)].

[שעה"צ ס"ק מח]

מִכָּל מְקוֹם צָרִיף לְטַל יְדֵי, וְלֹא יָבֹרֵךְ עַל נְטִילַת יְדָיִם³⁰.

30) וכן כתב להלכה במשנ"ב לעיל (סי' עא ס"ק ד).

[משנ"ב ס"ק לב]

וּמִיָּדֵי שְׁנֵשָׂא עָרֵב הַקֶּלֶל³¹.

31) ולעיל (סי' תקמו ס"ק ט) הביא בשם המג"א, שבמדינותנו המנהג שלא לישא אשה בערב יום טוב אפילו בשחרית [וראה שם (ס"ק י) טעם הדבר], אך מ"מ הוסיף שאם יש צורך גדול אין להחמיר בו.

22) וביאר הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות כח) שאף אם הוא מצטער במציאות לישון במקום צר כזה, מ"מ צער זה נובע מכך שהסוכה אינה אלא דירת עראי, וכיון שזה היה רצון התורה שישבו בדירת עראי, אשר לפעמים דרים בה בצפיפות, אין בכך פטור של מצטער.

[משנ"ב ס"ק כז]

וְחָבֵב לִישֵׁן שָׁמַיִם²³ וכו', שְׁמָא יִמְשָׁךְ אַחַר שְׁלֹחַנָּו²⁴.

23) ואף לענין לכתחילה, כתב הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות טז) שאין כל חיסרון בכך שאין כל גופו בסוכה אלא רק ראשו ורובו, שהרי נוהגים כולם לשבת בסוכה כשרגליהם תחת שולחן הגבוה עשרה טפחים שהוא כאוהל ועל ידי כך נחשב שרגליהם אינן בתוך הסוכה, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרלד ס"ק א).

24) אמנם, העיר בספר זכרון שמואל (סי' כט אות יב) שבשעה"צ לעיל (סי' תרלד ס"ק ז) כתב שהאוכל בסוכה שאין בה שולחן באופן שאין חשש שמא ימשך אחר שולחנו כגון שפיתו בידו, יוצא בזה ידי מצות סוכה, ואם כן מדוע החמיר לענין שינה שבה אין חשש שימשך אחר שולחנו. וכתב הגרי"י קלופט (דעת יואל סי' לד על סי' זה) שטעות סופר יש במשנ"ב כאן, וצריך לומר 'ואף' במקום 'ואך', וכונת המשנ"ב היא שאף שלענין אכילה גורו חכמים שמא ימשך אחר שולחנו, לענין שינה לא גורו, וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט דבר הלכה אות כט והע' 105) שטעות סופר היא במשנ"ב, שהרי מקור דבריו הוא לכאורה בפמ"ג (משב"ז ס"ק ה), אשר נראה בדבריו שכתב את ענין השולחן לענין אכילה ולא לענין שינה, ובפרט שמפורש במג"א (ס"ק ט) שמותר להוציא את השולחן מהסוכה בשעת השינה.

אמנם, למעשה מובא שהחפץ חיים עצמו הקפיד שיהיה השולחן בסוכה בשעה שישן (מועדים וזמנים ח"א סי' פז וח"ח סי' פז, חוט שני סוכות פ"ב ס"ק ה, ביצחק יקרא). אכן בביאור הנהגתו זו הסביר החפץ חיים (מועדים וזמנים שם), שכיון שלפי הרמ"א צריכה להיות הסוכה כדירה, הראויה הן לשינה והן לאכילה, יש להקפיד שתהיה כדירה עם שולחן אף בשעה שישן, וכן מפורש בדברי רש"י (ספר פרדס הגדול סי' לט) שאין לדור בסוכה שאין בה שולחן ומיטה, כיון שבכך נחשבת היא כדירה [ולא ביאר כדבריו כאן שצריך שולחן בסוכה משום שמא ימשך, וביאר הפוסקים הנ"ל שלא התכוין לדבר זה, שהוא טעות סופר. אכן, בספר ביצחק יקרא (כאן) מובא בשם הגרש"ז אויערבך שהחפץ חיים אמר שמקפיד להניח את השולחן משום שכך כתב במשנ"ב].

אכן, הגר"ג קרליץ (שם) ביאר בכונת המשנ"ב, שאין כונתו שצריך שיהיה השולחן בסוכה בפועל, אלא רק שצריכה להיות בגודל שראויה להכניס בה שולחן באופן שאין חשש שיגרר אחריו [ומה שנהג כן הח"ח אינו מהטעם שכתב במשנ"ב, וכנ"ל]. וראה הגהות

הלכות סֵפֶה סִימָן תרמ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ג]

אין צְרִיכִין לְגַרְדֵּן³²].

ד"ה אמר) כתב, שעיקר חיוב הקבלת פני רבו נאמר בזמן שאין בית המקדש קיים, כיון שהוא במקום חובת הראיה בבית המקדש, כמבואר במדרש (בראשית רבה פרשה סג אות ו) שכל המקבל פני זקן כאילו מקבל פני השכינה. מאידך, בשו"ת נודע ביהודה (אוי"ח מהדו"ת סי' צד, והובא בשערי תשובה סי' תקכ"ט ס"ק ב) כתב שאין חיוב הקבלת פני רבו בזמן הזה, שהרי לעלות לירושלים אין חיוב בזמן הזה, אף על פי שיש בכך כבוד שמים שהרי לא זוהי השכינה מהכתול המערבי, ואם יהיה חיוב להקביל פני רבו ברגל נמצא שכבוד בשר ודם גדול יותר מכבוד שמים, ולפיכך לא הביאו הטור והשו"ע דין זה שחייב להקביל [אלא רק הזכיר הענין בסי' שא ס"ד, בסי' תקנ"ד ס"ב, ובסי' תרי"ג ס"ה]. מפני שאינו חיוב בזמנינו, ורק שנוון אף בזמנינו להקביל פני הרב. ומי"מ כתב הנודע ביהודה שאם מקביל את פניו והולך גם כן על מנת ללמוד ממנו, נחשב הדבר בכלל קיום דין הקבלת פני רבו גם בזמן הזה [וראה רש"י סוכה י, ב ד"ה שלוח, ובדף כו, א ד"ה שלוח]. וביאר הגר"ש אלישיב (הערות סוכה י, ב) שלכן אין מהגמ' סתירה לדברי הנודע ביהודה, שהרי מבואר ברש"י שם (כו, א) שהאמוראים הלכו גם על מנת ללמוד מרבם, ובהו אף הנודע ביהודה מודה. וראה ארחות רבנו (ח"ב עמ' קיב).

ולענין אנשים נוספים שמצוה להקביל פניהם, ראה משנ"ב לעיל (סי' שא ס"ק י-יא), ובביה"ל שם (סי' ד"ה להקביל) ובמה שכתבנו שם, ובמשנ"ב לעיל (סי' תטו ס"ק ג).

ולענין האם יש להוכיח מהקבלת פני רבו שדוחה מצות סוכה, שכל העוסק במצוה דרבנן פטור ממצוה דאורייתא, כפי שהוכיח המצפה איתן (סוכה י, ב) בתירוץ השני, ראה בתשובות מהרי"א אסאד (יו"ד סי' שו) ובבכורי יעקב (ס"ק כב), וכן העמק ברכה (עמ' פז) שכתבו שבהקבלת פני רבו מקיימים מצוה דאורייתא. ומי"מ למעשה נקטו הבכורי יעקב (שם) והפמ"ג (סי' עב א"א ס"ק ד, ע"ש בדבריו, והובא בביה"ל שם ד"ה אם) והקובץ הערות (סי' מח אות יא, וראה קובץ שערים ח"ב סי' לב) והחוט שני (סוכות פי"ב ס"ק ז אות ה) ושו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' רטו אות יב) שהעוסק במצוה דרבנן פטור ממצוה דאורייתא.

ומי שהומיניהו הוריו לבקרים בסוכות ואין להם סוכה, ואף אין באפשרותו לעשות שם סוכה, דעת הגר"ג קרליץ (הלכתא מבי דינא סוכות עמ' נא) שהוא פטור מן הסוכה מדין עוסק במצוה [וראה חוט שני כיבוד אב ואם עמ' רצו].

36) ואף שבשעת הלימוד עצמו, הדין הוא שיש להפסיק מהלימוד לצורך מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' רמו ס"ח), כתב האור שמח (פ"א מהל' ת"ת ה"ב) שכשהולך ללמוד פטור ממצוה אחרת, מפני שההליכה ללמוד נחשבת כשימוש ת"ח, ומבואר בתוס' (כתובות י, א ד"ה מבטלין) שאף שמבטלים ת"ת להוצאת המת, מי"מ אין מבטלים שימוש ת"ח עבור כך, שגדול שימושה יותר מלימודה [וראה אור שמח שם שביאר שלימוד הגמ' וסברות המשנה נחשבים כשימוש ת"ח].

ובשו"ת קול בן לוי (לשונות הרמב"ם פ"ג מהל' ת"ת ה"ד, המצויין בחי' רעק"א יו"ד שם) כתב, שהטעם שלענין מצות ת"ת לא נאמר דין עוסק במצוה הוא מפני שאין שייך כל כך לומר בת"ת שכבר התחיל במצוה, מפני שכל דיבור בתורה הוא מצוה שלימה, וכשכא להפסיק כבר סיים את המצוה הקודמת ועדיין לא התחיל **המשך בעמוד הבא**

32) משמע שהחתן אינו ראוי לברך אף אם רוצה, אך השושבינים יכולים לברך אלא שאינם צריכים, וכן מבואר בדרך החיים (דין מי הם הפטורים מסוכה ס"ח, שהוא מקור דברי המשנ"ב) שהחתן אינו ראוי לברך, והשושבינים אינם צריכים לברך. ובביאור החילוק, י"ל כדברי הגר"ש אויערבך (שש"כ פס"ח הע' קטו, ועי"ש) שהחתן עצמו מצטער בסוכה ולפיכך אינו יכול לברך, כמבואר במשנ"ב לעיל סי' תרלט ס"ק לה שמצטער אינו יכול לברך. מה שאין כן השושבינים שאינם מצטערים, וכיון שכבר נמצאים עמו בסוכה ויושבים בה, לכאורה אין טעם שלא יברכו על כך [אף שאין חייבים לברך, וראה שעה"צ לעיל (סי' תעה ס"ק לט) שהסתפק אם העוסק במצוה ראוי לברך כשעושה את המצוה השניה, ועיין במשנ"ב להלן (ס"ק לח) ובביה"ל לעיל (סי' לח ס"ח ד"ה אם) בשם הר"ן].

ובזמנינו, שאין החתן אוכל בחופה בימי המשטה שלו אלא בביתו או בבית אחרים, דעת הגר"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"י אות ו) שאין שייכים הטעמים המובאים בשעה"צ לעיל (ס"ק ג) לפטורו מסוכה, שהרי יכול לאכול בסוכה כשם שהיה אוכל בבית אילו לא היה סוכות, ועל כן ישב בסוכה ויברך.

[משנ"ב ס"ק לח]

אָבֵל זֶה אֵינָהּ מִצְוָה פְּלִגְרָפֶן³³].

33) וכן לענין אכילה בסעודת ברית ביום ששי כשמשער שמשום כך לא יוכל לאכול סעודת ליל שבת לתאבון, כתב בביה"ל לעיל (סי' רמט ס"ב ד"ה מותר) שעליו להימנע מלאכול בה, כיון שאכילה בסעודת ברית אינה חיוב אלא רק מצוה בעלמא [וראה מה שכתבנו שם שזו גם כוונת הפרקי דרבי אליעזר שכתב שהוא חיוב]. וכן לענין מי שהולך לסעודת ברית בערב פסח ושכח לבער את החמץ, כתב לעיל (סי' תמג ס"ק כג) שאינו נחשב כהולך לדבר מצוה לפטורו מלחזור לביתו ולבער.

[ביה"ל ד"ה וסעודת]

דְּנִי לְצַדֵּךְ הַמּוֹעֵד³⁴].

34) וכן אדם שמצטער מחמת צפיפות בסוכה, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פס"ז הע' קעה) שמותר לו להרחיבה בחול המועד מפני שנחשב קצת כמצטער, הרי זה צורך החג.

ולענין עשיית סוכה בחול המועד כשאופן עשייתה נחשב כמעשה אומן, ראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' תרלז ס"א ד"ה עושה).

[משנ"ב ס"ק לה]

לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ³⁵ אוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה³⁶].

35) משמעות דבריו, שדין הקבלת פני רבו נוהג אף בזמן הזה שאין בית המקדש קיים, וכן כתבו הערוך לנר (סוכה כו, ב ד"ה מכלל) והחלקת יואב (קבא דקשייתא סי' פא בהשמטה) שבגמ' מוכח שחיוב הקבלת פני רבו נוהג אף בזמן הזה, וכן כתבו הגר"ש קלוגר (שנות חיים סי' שלח), היערות דבש (ח"א תחלת דרוש יב ד"ה ואמר) ושו"ת שבט סופר (אוי"ח סי' יז), ובשו"ת זכרון יוסף (סי' י

הלכות ספה סימן תרמ

ביאורים ומוספים המשך

ממנה, ולא כשישיבתה רק מונעת ממנו תענוג שהיה יכול לעשות לולא חיוב סוכה, ורק במקום שמטרת הליכתו לדרך אינה לשם תענוג אלא מחמת שיש לו צורך בזה, כגון לצורך סחורה, פטור הוא מן הסוכה. והוסיף, שבלאי"ה מבואר בגמ' (מנחות מא, א) שמי שמתבטל מקיום מצות עשה נענש על כך בשעת חרון אף, ומי שמתבטל ממצות סוכה כשאין לו צורך אלא רק מחמת שרוצה להתענג, הריהו בכלל זה. וכן כתב הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות ל) שאסור הדבר משום שמבואר במג"א (ס"ק ד) שאין להקזיז דם או לשחות משקה המשלשל בימי החג למי שמצטער בכך, מפני שהדבר גורם לו להיפטר מן הסוכה, וא"כ כל שכן שאין ללכת לטיול לשם תענוג כשע"י זה יתבטל ממצות סוכה.

מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"ב ס"ק ב אות ד) שמתור מן הדין לצאת לטיול, מפני שדרך דירה בכך ואין זה סתירה לכעין תדורו, ואין נענש בכך כמי שמתבטל ממצות עשה, מפני שמבואר בתוס' (ערכין ב, ב) שרק כשעושה תחבולות כדי להיפטר נענש על כך משום שהוא כביזוי למצוה, אך לא כשמתבטל מהמצוה רק מחמת שרוצה לטייל [ואף שמבואר בהג"ה הר"א אזולאי (על הלבוש אות ו) שלא הותר ללכת לדרך אלא למי שרגיל בכך כל השנה, ביאר הגר"ש אלישיב (שם) שאין זה אלא ביצא לעסקיו וכדו שבמשך השנה אינו רגיל לצאת לדרך, ולפיכך כשרוצה לצאת בסוכות הרי זה נחשב כולוול במצוה, מה שאין כן מי שרוצה לטייל בסוכות מחמת שאו הזמן המתאים לכך]. והוסיף בספר הערות (למס' סוכה כו, א), שרק כשמתבטל ממצוה זמן ממושך הריהו מראה שמפקיע את עצמו ממנה, מה שאין כן כשאינו מתבטל ממנה אלא באקראי ללכת לטיול. ולמעשה, דעתו (זמן שמחתנו שם) שמי שיש לו צורך לצאת לטיול אי אפשר להחמיר עליו ולמונוע מזה, אכן כשאין לו צורך, כתב בקובץ תשובות (ח"ב סי' לו) שעליו להכניס את עצמו לחיוב מצוה, ולא ללכת לדרך ולהיפטר ממנה. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ב ס"ק ט) שמתור לצאת לטיול, אך שטות היא לאבד מצוה יקרה בשביל טיול. וכדבריהם מפורש ברבינו מנוח (על הרמב"ם פ"ו מהל' סוכה ה"ד), שמתור לצאת לדרך אם רוצה, אך אין ראוי לאדם הגון לצאת מביתו ברגל כי אם לדבר מצוה.

ומי שהולך בדרך בתוך עירו, דעת הגר"ש אלישיב והגרש"ז אויערבך (זמן שמחתנו שם הע' טז אות לא) שאינו נחשב כהולכי דרכים להפטר מסוכה, עד שיצא מהעיר ויהיה מחוץ למקום דירה. דעת הגר"ח קניבסקי (הלכות חג בחג סוכה פי"ז הע' 29) שבומנינו גם מי שהולך מחוץ לעיר אינו נחשב כמי שעקר מביתו אם חוזר הוא לביתו באותו היום. ולדעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) אין הדבר תלוי באורך הדרך, אלא כל מי שנמצא באיזו דרך ונתעורר לו צורך לאכול או לישון, נחשב כהולכי דרכים ופטור מן הסוכה.

ומי שנמצא בבית הכנסת ומרגיש שעומד להירדם, דעת הגר"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"א אות א) שיעשה כל טעדיקי שלא להירדם שם, אפילו אם רגיל לעשות כן בשאר ימות השנה, ויניח שומר שישמרנו מזה. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שאסור ללכת לשיעור או לנטוע ברכב [כשאין לו היתר של הולכי דרכים] אם יודע שיתנמנם שם. אכן בחי' ר' אלעזר משה (סוכה כו, א) מבואר שמי שאינו הולך לישון במיטה אלא חוטפתו שינה ונרדם, אינו צריך ללכת לסוכה. דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פי"א ס"ק **המשך בעמוד הבא**

את המצוה של הדיבור הבא, וכן כתב החזון יחזקאל (שבת פ"א ה"ד), וסיים שיש לפלפל בסברא זו, ולפי דבריהם יישב הגר"ח פ' שיינברג (משמרת חיים ח"א ת"ת אות ב) את החילוק בין מי שהולך ללמוד, שנפטר משאר מצוות, מפני שהוא באמצע העיסוק במצוה, לבין מי שלומד תורה, שלא נפטר, מפני שעדיין לא התחיל לעסוק בדיבור הבא.

[משנ"ב ס"ק לו]

וְיֵשׁ לְפָנֵיהֶם סֶפֶה כְּנֹהֵי³⁷.

37) ומבואר להלן (ס"ק לח) שהיינו רק כשיש טירחה ללכת לסוכה, אך אם היא מזומנת בפניהם צריכים הם לשבת בה.

[משנ"ב ס"ק לח]

וַיִּדְרֹקָא לְפָצְרִין לְטָרְחָא אַחַר הַסֶּפֶה³⁸.

38) ואף שגם כשאי אפשר לקיים את שתי המצוות בלי טורח, כתבו התוס' (סוכה י, ב ד"ה שלוחי) והרא"ש (סוכה פ"ב סי' ו) והרבינו ירוחם [וכן הריטב"א סוכה כה, א וכה, ב] שחייב לקיים שתיהן [אם לא יתבטל ע"י כך מהמצוה שעוסק בה], כתב בביה"ל לעיל (סי' לח ס"ח ד"ה אם) שלהלכה נקטו הב"י והרמ"א כדעת הר"ן והאור זרע שפטרו בזה מפני הראיית העצמות שהביאו לדבריהם.

[ביה"ל ד"ה שלוחי]

לא נִקְטַר עַל-יְדֵיָהּ מִמְצוֹת סֶפֶה³⁹ וכו', כְּבִאוּר הַלֵּקָה דְּבוֹר הַפְּתִיל' יָסֵם וְתַמְרִיקָם⁴⁰.

39) ובטעם הדבר כתב בשו"ת כתב סופר שם, שמצוה שנעשית בלא להשתכר ממנה גדולה הרבה ממצוה שמקבל עליה שכר, ולפיכך יש להפסיק באמצע ההתעסקות במצוה שמקבל עליה שכר כדי לעשות מצוה שאינו מקבל עבורה שכר. וראה במשנ"ב לעיל (סי' לח ס"ק כט) בשם הריטב"א והאור זרע שהעוסק במצוה פטור מן המצוה אפילו כשהמצוה השניה יותר גדולה.

40) שם כתב, שלדעת המג"א מי שעושה מעשה מצוה אך עיקר כוונתו היא להשתכר ממנה, אינו נחשב כעוסק במצוה להיפטר ממצוה אחרת, ורק אם כוונתו לשתייהן בשווה נחשב הוא כעוסק במצוה. וכתב, שלדעתו אין הלכה כמג"א אלא לגבי מי שעוסק רק בהכשר מצוה, אך אם עושה מצוה גמורה, נחשב כעוסק במצוה גם כשעיקר כוונתו היא לשכר.

[משנ"ב ס"ק לוט]

וְכֵן הוּא הִדִּין כְּסֶפֶה⁴¹.

41) והולכי דרכים בלילה הראשון של סוכות, כתב הא"ר (ס"ק כג) שפטורים מן הסוכה, והפמ"ג (א"א ס"ק טו) נחלק, שכשם שחייב לשבת בסוכה בלילה הראשון בשעת הגשמים כך חייב כשהולך בדרך, ואדרבה, אסור לו לצאת לדרך כשלא תהיה לו סוכה כדי לקיים בה את החיוב של ליל ט"ו, וכן כתב הבכורי יעקב (ס"ק כד) שמתסבר כדבריו.

ולצאת לטיול כשיודע שלא תהיה לו שם סוכה, כתב בשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"ג סי' צג, אה"ע ח"ד סי' לב אות ח) שמתסבר שאסור, מפני שלא פטרה התורה מסוכה אלא כשמצטער האדם

הלכות סֵפֶה סִימָן תרמ

ביאורים ומוספים המשך

[ביה"ל ד"ה הולכי]

להוציא על זה מעט מעות אֶפְסָר דְּצָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל עַל זֶה⁴².

(42) ואף שלענין השיעור שצריך אדם להוציא על מצוה, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרנו ס"ק ח) שחייב להוציא על כל פנים עשירית מנכסיו, והוסיף בביה"ל שם (ד"ה יותר) שיתכן שצריך להוציא אף יותר מזה, כתב הפמ"ג (סי' זה א"א ס"ק טו) שכיון שחייב סוכה נלמד מדין 'תשבו כעין תדור', כאן שיש לו כבר דירה [דהיינו סוכה] לא היה מוציא ממון כדי לעשות דירה נוספת בדרך, ועל כן אינו צריך להוציא אלא ממון מועט. וכתב בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' לב ד"ה והנה הפוסקים) שכן דעת הריטב"א (סוכה כו, א ד"ה פרצה), וראה בכורי יעקב (סי' כה).

ד) שהנמצא בבית הכנסת או באוטובוס וחוטפתו שינה, רשאי להרדם שם, ואפילו באופן שאינו נחשב 'הולכי דרכים', מפני שהדבר דומה לדין הולכי דרכים, שהרי הוא נמצא וקבוע במקום שאינו קשור לביתו, ולכן אינו צריך להימנע משינה באופן שבמשך השנה אינו נמנע מלישון שם, ורק לתכנן מראש לישון שם אסור.

ובחורי ישיבה שבאים לישיבתם לשמחת בית השואבה המסתיימת מאוחר בלילה, בשעה שאינם יכולים לשוב לביתם, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט ארחות הלכה הע' 133) שאין להם היתר כלל לישון מחוץ לסוכה מדין הולכי דרכים, אלא הם נחשבים כנמצאים בביתם, ועל כן צריכה הישיבה לבנות לפני החג סוכה עבורם, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"ב ס"ק א אות ב).

